

KADIN HAKLARI VE ŞİDDET¹

Av.Gönül İŞLER

Kadın Haklarını Koruma Derneği
Genel Başkanı

Şiddet, fiziksel veya ruhsal olarak acı ve zarar veren bir davranıştır. Bu zarar, fiziksel, psikolojik ve cinsel olabilmektedir. Toplumlarda kadın çoğunlukla ikinci sınıf olarak algılanmakta, sürekli şiddetle karşı karşıya kalmakta, maddi ve manevi baskı altında yaşamaktadır. Kız çocukları evlenme çağında en büyük baskı ve şiddeti sevdiği ile evlenmesinin engellenmesi ve ailenin istediği ile evlenmek zorunda bırakılmasıdır. Evlendikten sonra ise eşinin ve eşinin ailesinin baskısı ile hayatı devam etmektedir. Yani kadınlara yönelik şiddet toplumun genelinde vardır. Dövülme, eş tarafından tecavüze uğrama, ensest ilişki ve fahişeliğe zorlanma ise maalesef çok fazladır. Şiddete uğrayan kadın, kimlik kaybına ve bunalımına düşmekte, sağlık sorunları yaşamakta, kötümser olmakta ve hayatı olumsuz algılamaktadır. Ülkemizde kadına yönelik şiddetin başında, erkek çocuklara verilen önem ve yetiştirme şekli ve bilhassa Güneydoğu'daki örf ve adetler gelmektedir. Ayrıca, yasalarımızdaki bu fiillere verilen cezalar ve iyi hal indirimi ve polisteki önemsmezlik ve örtbas edilme meyili ve mahkemelerce verilen erkekçe kararlar ve hatta polislin kadınlara şiddet uygulaması bu gibi suçların artmasına neden olmaktadır.

Kadınlar dünyada, erkeklerden daha fazla çalıştığı halde gelirden %10 pay almakta ve sadece %1 mülkiyet hakkına sahip olabilmektedir. Kadınların %30'u okuma yazma bilmemekte, lise mezunu kadın: %8 erkek %11, yüksek okul mezunu kadın: %3 erkek ise %6'dır. Şiddet medyada da görülmekte, traj arttırmak için, kadın ikinci sınıf olarak lanse edilmektedir. Cinselliği öne çıkarılmakta ve hep kadına erkek gözüyle bakılmaktadır. Haberlerde bile, objektif habercilik göz ardı edilmekte, kadına odaklanılmaktadır. Görsel medyada ise, kadın cinsel obje ve tüketici olarak gösterilmekte, siyaset ve iş dünyasında ise erkek ön plana çıkarılmaktadır. Siyasi partilerde de, kadınlar seçilebilir sıralara konmamakta, kota uygulanmamakta ve erkeklerin yardımcısı olarak kullanılmaktadır. Avrupa'da ise kadınlara daha çok siyasal hak tanınmakta ve bilhassa İskandinav ülkelerinde kadına her türlü eşitlik sağlanmakta ve siyasette kadınlar erkekleri geçmiş durumdadırlar. Türkiye'de kadına yapılan şiddetin boyutları tam olarak bilinmemektedir. Ve bu husus istatistiklere de yansımamaktadır. Türk erkeklerinin %66'sı, ailede tek otorite olduklarını kabul etmektedir. %54'ü ise, kadınlardan daha akıllı olduklarını sanmaktadır. %45'i, kadın söz dinlemezse ve ev işlerini iyi yapmazsa, dövme hakkı olduğuna inanmaktadır. Yaşlılar ve eğitimsizler, kadınların dayak yemesini olağan karşılamaktadır. Bu oran maalesef %47'dir.

TBMM töre ve namus cinayetleri ve şiddeti araştırma komisyonunun 8 Kasım 2006 tarihli toplantısında, jandarma genel komutanlığının raporuna göre, şiddet içeren olayların %34'ü kadın ve çocuklara yöneliktir. Şiddet uygulayanların %64'ü evli, kadınların %67'si ise ev kadınıdır. Öldürme olayları genellikle ani gelişen durumlarda olmaktadır. Namus nedeni ile yapılanlar toplumun %7 ve bunun da %34'ü kadın ve çocuklara yöneliktir. Öldürme olaylarında mağdur kadınların %57'si evli, %36'sı bekar, %7'si duldur. Namus cinayetlerinde ilk sırayı %24 ile Karadeniz Bölgesi almakta, Doğu Anadolu ve Güneydoğu ise %18 ve Ege Bölgesi %15'dir. Ancak şaşırtıcı olan göç gerçeğidir. Namus cinayetlerinin çoğu Karadeniz'de ise de failleri Doğu ve Güneydoğu Bölgesi nüfusuna kayıtlıdır. Bu görüntü İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa gibi illerde de vardır. Yani Doğu ve Güneydoğu'lular namus cinayetleri ve kasten adam öldürmede birinci sıradadırlar. Dünya Ekonomi Forumu 2013 Global Cinsiyet Uçurumu raporunda, eğitim, iş yaşamına katılım, siyasi hayatta yer alma ve sağlık başlıklarına göre Türkiye 136 ülke arasında geçen yıl 124. olmuş ve bu yıl ise 120. sıradadır ve en kötü 17. ülkedir. İş yaşamında fırsat eşitliğinde ise 127. iş gücüne katılımında 123. eğitimde 124. sağlıkta 59. ve siyasi katılımında 103. sıradadır.

¹ Bu makale, 11-13 Mayıs 2014 tarihinde Eskişehir'de düzenlenen 'Türk Dünyası Sivil Toplum Zirvesi' nde bildiri olarak sunulmuştur.

Bildiğiniz gibi, aile içi şiddet 1975’de Maxico’da, Uluslararası Kadın Yılı Konferansında ele alınmış, 1981 Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda “Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi”nde şiddet kabul edilmiş, 1985’de Nairobi Dünya Kadınlar Konferansı’nda şiddet ele alınmış ve 1989’da da kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın kaldırılması komitesi (CEDAW) şiddete karşı koruyucu yasaların çıkarılmasını önemle tavsiye etmiştir. Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne giriş sürecinde, uyum yasalarının başında Medeni Yasa, Ceza Yasası ve Usul Yasaları önem kazanmış ve 1.1.2002’de yürürlüğe giren 4721 No’lu Medeni Yasa ile 1.4.2005’de yürürlüğe giren 5237 No’lu Ceza Yasası, kadınların haklarını daha da genişletmiştir. Ayrıca 8.3.2012 tarihli 6284 no’lu Kadına Karşı Şiddetin önlenmesi kanunu, kadınları aile mahkemelerine veya polise başvurarak, erkekleri müşterek evden uzaklaştırma hakkına kavuşturmuş, şikayet hakkı da sadece kadına değil tüm aile bireyelerine ve komşulara dahi tanınmıştır. Böylece Türkiye çok daha iyi ve olumlu bir düzeye gelme çabasıdadır. Bilhassa kadın sığınma evleri, şiddete karşı öngörülen önemli adımlardan biridir. 1996 Habitat 2 Dünya Şehircilik Toplantısı’nda 50.000 nüfuslu her belediyenin bir kadın sığınma evi açma mecburiyeti getirilmiştir. Ancak buna pek riayet edilmemektedir. 2013 İtibarı ile Türkiye’de 120 kadın sığınma evi vardır. Bakanlığın verilerine göre, 73 ildeki kadın sığınma evlerinin 87 tanesi aile ve sosyal politikalar bakanlığına bağlı, 32’si ise yerel yönetimlere bağlıdır. 1 Tanesi ise sivil toplum kuruluşuna aittir. Ancak Türkiye nüfusunun %50’sini oluşturan kadınlar için bu sayılar yetersizdir. 50.000’i Aşkın nüfuslu yerleşim yerlerinde en az 1 kadın danışma merkezi ve her 20.000 kadın için 1 tecavüz kriz merkezi bulunmalıdır. Türkiye İstatistik Kurumu’nun verisine göre 74 Milyonluk nüfusumuzun 37.191.315’i kadındır. Buna göre 372 adet kadın sığınma evi olmalıdır. Hele hele Adıyaman, Ardahan, Kars, Bartın, Bitlis, Muş, Niğde, Rize, Sinop’da sığınma evi yoktur. 5 Milyonluk Ankara’da bile 6 kadın sığınma evi vardır. Olması gereken rakam ise 82’dir. Ancak kanunun gerekli gördüğü 50.000 nüfus şartı, yenilenen Belediyeler Kanunu ile maalesef 100.000’e yükseltilmiştir. Bu rakam şimdiki sığınma evi sayılarına bile yeterli değildir.

Türklerde islamiyetten önce kadının dişiliği kadar kişiliği de önemli idi. Ailede ve devlet idaresinde kadın her zaman erkeğin yanında idi. Osmanlı İmparatorluğu’nda ise kadınlar ikinci sınıf olarak görülmüş, mesela padişah 4. Mustafa zamanında kadınlara sokağa çıkma yasağı getirilmiş, 3. Osman zamanında kadınlara haftada 4 gün sokağa çıkma müsaadesi verilmiştir. Mecelle yasasına göre de kadınlar mirastan yarım pay almış, iki kadının şahitliği bir erkek şahide eşit sayılmış, kocanın 3 kez “boş ol” cümlesi ile boşanmış sayılmıştır. Ancak kadının boşama yetkisi asla yoktur. Türk kadını Atatürk ve Cumhuriyet kanunları ile ikinci sınıf vatandaşlıktan kurtulmuştur. 17.2.1926 Tarihli Medeni Kanun, 1930 Belediyeler Kanunu, 1933 Mahalle ve Köy Muhtarları ve 5.12.1934 Tarihli Milletvekili Seçme ve Seçilme Hakkının tanınması ve nüfus sayımlarında da kadınların ve kız çocuklarının sayıma dahil edilmesi ile kadın ikinci sınıf vatandaşlıktan kurtulmuştur. Atatürk devrimleri, Türk kadınının özgür, çağdaş ve erkeklerle eşit olabilmesi için 3 alana çok önem vermiştir. 1-Eğitim, 2-Evlilik, 3- Siyaset. Laiklik ise bu 3 ana hedefi garanti altına alan bir zırtdır. Cumhuriyet’le kazanılan tüm hakların kullanılması, kadınların bilinçlenmesine bağlıdır. Kadının bir mal değil insan olduğunu öğretme görevi de aydın Türk kadınına düşmektedir. Bir toplumda kadın ne kadar bilinçli, uygar, çağdaş ve kişilikli olursa, toplum da o derece uygardır. Unutulmamalıdır ki, kadın haklarının olmadığı bir toplumda demokrasi de yoktur.

Kadın Sorunlarının Çözümüne Yönelik Öneriler

1. İmam nikahı yapılacaksa, medeni nikahtan sonra yapılması yasa icabıdır. Bu kuralın ihlali halinde ana-baba, imam ve taraflara ağır hapis cezası getirilmelidir.
2. Öğrenim birliğine özen gösterilmeli ve bol teknik liseler açılmalıdır.
3. Ceza yasasındaki kadın ile ilgili namus kavramı hafifletici sebep olmaktan çıkarılmalı ve mahkemelerce asla iyi hal değerlendirilmesi yapılmamalıdır.
4. İlköğretim, liseler, polis ve meslek okullarında, aile ve şiddet ile ilgili dersler verilmelidir.
5. Karakollara muhakkak 1 – 2 kadın polis atanmalı ve şiddete uğrayan kadınlar için kanunca öngörülen sayıda sığınma evleri devlet ve belediyeler tarafından açılmalıdır.
6. Kamu kuruluşlarında, işe alınmada erkeklere öncelik hakkı tanınmamalı ve eşit işe eşit ücret politikası izlenmelidir.
7. Yerel yönetimlere kadın atamalar çoğaltılmalı, siyasette kota uygulaması yapılmalıdır.

8. Kamu ve özel sektördeki iş yerlerine kreş ve emzirme odaları açılmalıdır.
9. Evlenme yaşı kız-erkek ayırımı olmadan 18 olmalı ve akraba evliliklerinin sakıncaları okullarda ve medyada gösterilmeli, toplum bilinçlendirilmelidir.
10. Cinsel taciz, tecavüz, ensest ilişki, küçüklere tecavüz ve hamile bırakma suçlarında hadım yasası olarak belirtilen, tıbbi uygulamalı cinselliği yok eden yasa çıkarılmalıdır. Zira erkeklerin en çok korktuğu bu husustur.
11. Tecavüzde, mağdurun rızasının olmadığı, direnme şartının öngörülmemesi ve her türlü saldırının tecavüz olarak tanımlanması gerekir. Mağdurun alkol, uyuşturucu ve sair şekilde etkisiz hale getirilmesi, fiziksel ve zihinsel engelinin bulunması ve yaşının küçük olması durumlarında yapılan eylem otomatikman tecavüz sayılmalıdır. Keza, oral ve anal yolla olan cinsel ilişkiler de tecavüz sayılmalıdır.
12. TV'lerde şiddet, taciz ve tecavüz gösterilmemeli, çocuklara ait oyun ve çizgi filmlerde de şiddet ve silah olmamalıdır. Dizilerde şiddete ve tecavüze uğrayan kadınların yasalara başvurmaları, nasıl hareket edecekleri ve hukuki konular açıkça gösterilmeli, bu bir sosyal sorumluluk haline getirilmelidir.
13. Kadına karşı şiddette en etkin eğitim yollarından biri de dini yollarla insanları bilgilendirmektir. Diyanet işleri başkanlığı tarafınca, Cuma hutbelerinde ve cami imamlarının haftada en az 2 kez kadına karşı şiddet ve töre cinayetleri hususunda halkı aydınlatmaları, bunun tüm dinlerde yasak olduğunu, şiddet uygulayanın ve tecavüz edenin muhakkak cehenneme gideceğini anlatmaları ve çok günah olduğunu vurgulamaları zorunlu hale getirilmelidir.

Toplumunu geriye, karanlığa çekmek isteyenlere karşı en önde savaşıacak olanlar kadınlardır. Çocuklarımıza daha iyi bir gelecek sağlamak, barış içinde, uygar olarak yaşamak için, laiklik ve demokrasiye sıkı sıkıya sarılmak zorundayız. Ne pahasına olursa olsun bu haklardan asla ödün vermemeliyiz. Uygarlık yolundaki tek ışık ATATÜRK ilkeleridir. Bu ışıkta ilerlemeye ve daima ilerlemeye özen göstermeliyiz.

TÜRK KADINI ATA'SINA MİNNETTARDIR.